

سه شنبه 9 اردیبهشت 1399 - 4 رمضان 1441 - 28 آوریل 2020

ورود سپاهیان روس به تبریز پس از قیام مردم در جریان مشروطه (1288 ش)

و، و سپاهیان روس، به تدریج پس از قیام مردم در حبان مشروطه (1288 ش)، پس از واقعه به توپ بستن مجلس شورای ملی با حمایت و هدایت روس¹؛ ها و کشته و متواری شدن نمایندگان مجلس و جمعی از خطبا و روزنامه²؛ نگاران، محمدعلی شاه با این خیال خام که پایه³؛ های دولت استبدادی او تثبیت شده، با تلگراف به شهرهای مختلف و اعلام خبر پیروزی، همگان را به پیروی از حکومت دعوت کرد. لیکن با وجود فضای رعب و ترس فراگیر در کشور، شهر تبریز مردانه ایستاد. مردم تبریز که به خوبی با خوی متکبرانه محمدعلی شاه در دوران ولیعهدی و اقامت وی در تبریز آشنا بودند، به مقابله برخاسته و میان نیروهای مستبد دولتی و آزادیخواهان، درگیری پدید آمد و آزادی⁴؛ خواهان شهر را به تصرف خود درآورده و عین⁵؛ الدوله، حاکم شهر را به عقب راندند. در این حال نیروهای دولتی، تبریز را به محاصره درآوردند و مانع رسیدن آذوقه به شهر شدند. قحطی شدیدی شهر را فرا گرفت به طوری که مردم شهر برای نجات از مرگ، از برگ درختان و علف⁶؛ های بیابان استفاده می⁷؛ کردند و بسیاری نیز بر اثر شدت گرسنگی جان دادند. با همه اینها، مقاومت مردم و مجاهدان آذربایجان به رهبری ستارخان و باقرخان، ماه⁸؛ ها ادامه یافت تا اینکه قرار بر این شد تا نمایندگان دولت⁹؛ های روسیه و انگلستان، به ظاهر برای حفظ جان اتباع خود در تبریز وارد این شهر شوند. از این رو سپاهیان روس در نهم اردیبهشت 1288 ش وارد این شهر شده و تا هنگام انقلاب کبیر روسیه تا هشت سال بعد در تبریز باقی ماندند. البته نباید از ذهن دور داشت که صدور فرمان مشروطیت با کوشش و از خودگذشتگی مردم و علمای تهران صورت گرفت، ولی تثبیت آن مرهون فداکاری و قیام دلیرانه مردم تبریز و برجسته¹⁰؛ ترین رهبران آن، ستارخان و باقرخان بود.

روز¹¹؛ شنبه، اها و آغاز به کار شه¹²؛ اهای اسلامی شهر ه¹³؛ وستا (1378 ش)، یکی از پایه¹⁴؛ های اصلی تحقق انقلاب اسلامی، حضور و مشارکت گسترده مردم بوده و بدون داشتن این پشتوانه عظیم، مسلماً پیروزی محقق نمی¹⁵؛ شد. در همین راستا در نهم اردیبهشت سال 1358 ش، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی(ره)، طی فرمانی به شورای انقلاب، توصیه کردند که آیین¹⁶؛ نامه تدوین شوراها را تنظیم کند تا اصل حضور و مشارکت مردم تأمین شود. با پایان جنگ و به وجود آمدن ثبات و آرامش جهت تحقق آرمان¹⁷؛ های والای حضرت امام و پیاده شدن این اصل قانون اساسی و مشارکت مردم در سرنوشت خود، انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا در تمام نقاط کشور باحضور گسترده مردم و با شرکت بیش از 24 میلیون نفر در هفتم اسفندماه سال 1377 برگزار شد. این شوراها در سالروز صدور فرمان امام خمینی(ره) به شورای انقلاب، همزمان با بیستمین بهار انقلاب اسلامی، در نهم اردیبهشت سال 1378، با پیام مقام معظم رهبری، آغاز به کار نمودند.

افتتاح آرامگاه نهضت¹⁸؛ "اعلم، سینا" در همدان با حاض¹⁹؛ راه، شناسان (1337 ش)، مقبره جدید شیخ الرئیس ابوعلی سینا، مقارن جشن هزاره تولد آن دانشمند شهیر مسلمان ساخته شد و با حضور اندیشمندان، دانش دوستان و مستشرقین، در همدان و در زمینی به مساحت بیش از 3000 متر افتتاح گردید. دوازده ستونی که بر فراز آرامگاه ابن سینا نصب شده است، به نشانه احاطه آن علامه دهر به دوازده رشته علمی از قبیل: طب، نجوم، ریاضیات، فلسفه، منطق، ادبیات، متافیزیک، عرفان و... و ده ستون جلوی مزار به مثابه گذشت ده قرن از زمان حیات آن دانشمند فرزانه و مسلمان، به کار رفته است. همچنین در کنار قبر وی، موزه²⁰؛ های مربوط به آن شخصیت فرزانه علمی واقع شده است که همه روزه مورد بازدید علاقمندان و دوستداران علم و دانش قرار می²¹؛ گیرد.

در گذشت²²؛ "افضا، الدب، خنچی" حکم نامی (646 ق)، ابو عبدالله افضل الدین طبیب خونجی از حکیمان نامدار قرن هفتم هجری در سال 590 ق در خونج از نواحی خلخال متولد شد و در آن جا، تحصیل خود را آغاز کرد. وی از مشاهیر پزشکان و فیلسوفان شیعی است که در حکمت و طب، یگانه²³؛ ی عصر و علامه²⁴؛ ی زمان خود بود و در حدیث و فقه نیز دستی داشته است. این حکیم فرزانه دارای تالیفات بسیار است که از بین آن²⁵؛ ها می²⁶؛ توان به کتاب کشف الاسرار عن غوامض الافکار فی المنطق و موجز اشاره کرد. خونجی در اواخر عمر، قاضی القضاة مصر بوده و سرانجام در 56 سالگی در همان دیار درگذشت.

در گذشت²⁷؛ ملاعلی، علای، عالم حلبی (1236 ق)، مرحوم آیت عظمی مجتهد علیری یکی از اکابر فقهای آذربایجان در اوایل قرن اخیر بود. معظم له در سال 1238 در قریه سردرود تبریز به دنیا آمد. پس از اتمام مقدمات علوم و سطوح فقه و اصول سالها در نجف اشرف از محضر شیخ مرتضای انصاری، میرزای بزرگ و سید ترک و... بهره مند بود و خود به مقام اجتهاد و استادی رسید. تألیفات او در فقه و اصول و رجال معروف است که خود دلالت بر مراتب علمی و کثرت احاطه فقهی او دارد. کتاب مناهج الاحکام و دلایل الاحکام یک دوره مبسوط فقهی در شرح شرایع محقق اول، مجلدات بهجت الآمال (و کتاب مقال) او در علم رجال و شناخت اعلام زبده مقال و نخبه، ایضاح غوامض، ریاض المقاصد، ریاض المسائل، مشکوة الاصول، منتهی الآمال و منهاج المله... از آثار ارزنده اوست. کتب مزبور هر یک در چند جلد حاوی فقه و اصول و حدیث و علم اخلاق و علم رجال می باشد. مجتهد

تأهل "یوهان گوتنبِرگ" دانشمند آلمانی ه مخته ۶ ماشده، جاب (۱400م) (۱.ك.ك 23 فیه، به) اطلاعات زیادی پیرامون شرح حال گوتنبِرگ در دسترس نیست. تنها می دانیم که او در حدود سال ۱۴۰۰ در شهر ماینز آلمان به دنیا آمد و در اواسط قرن تمام فعالیت خود را وقف هنر چاپ کرد. معروف ترین کار او کتاب مقدس گوتنبِرگ می باشد که حدود سال ۱۴۵۴ در ماینز چاپ شده است. البته نام گوتنبِرگ در هیچ يك از کارهای چاپی او، حتی در کتاب مقدس گوتنبِرگ که مسلماً با تجهیزات او چاپ شده است، به چشم نمی خورد. گوتنبِرگ ظاهراً کاسب خوبی نبوده و نتوانست از اختراع خود پول زیادی به دست آورد. او در دعاوی متعددی گرفتار شد که در یکی از آنها محکوم شد تجهیزات خود را به شریکش یوهان فاست واگذار کند. گوتنبِرگ در سال ۱۴۶۸ در ماینز درگذشت. چاپ باسمه ای قرن ها قبل از گوتنبِرگ در چین شناخته شده بود، باستان شناسان نیز توانسته اند يك کتاب چاپی که تاریخ آن به سال ۸۶۸ برمی گردد در چین کشف کنند. مهر و انگشترهای خاتم نیز که اساس کارش همان شیوه چاپ باسمه ای می باشد از زمان های باستان به کار گرفته می شده است. در غرب نیز قبل از گوتنبِرگ با چاپ آشنا بودند. چاپ باسمه ای، امکان تولید نسخه های متعدد از يك کتاب را فراهم می کرد اما يك مشکل اساسی داشت از آنجا که برای هر کتابی باید يك سری کامل و جدید از صفحات ساخته می شد و حروف روی چوب حک می شد، این روش برای تولید کتاب های مختلف عملی نبود. گفته شده است که سهم عمده گوتنبِرگ در صنعت چاپ اختراع حروف چاپی قابل جابجایی بوده است. در واقع حروف چاپی قابل جابجایی نیز در اواسط قرن یازدهم در چین توسط شخصی به نام بی شنگ اختراع شده بود. اما چون صنعت چاپ تنها پس از اروپا و پس از اینکه چینی ها روش های جدید آن را از اروپایی ها فراگرفتند در چین همگانی شد، صنعت چاپ به شکل امروزی اش را به بی شنگ و چینی ها نسبت نمی دهند. حروف چاپی را در آن زمان با نوعی سفال می ساختند که طبعاً نمی توانست زیاد بادوام باشد. بعدها چینی ها و کره ای ها در ساخت حروف چاپی قابل جابجایی اصلاحاتی به وجود آوردند، پس از آن دولت کره در اوایل قرن پانزدهم از ایجاد يك کارگاه ریخته گری برای تولید حروف چاپی فلزی حمایت کرد و پس از آن و مدتی قبل از گوتنبِرگ، کره ای ها حروف چاپی فلزی را جایگزین حروف سفالی کردند. روش چاپ گوتنبِرگ. با این روش می شد ۲۴۰ صفحه در ساعت چاپ کرد. کاغذ سال ها قبل در چین توسط تسائی لون اختراع شده بود و در غرب نیز قبل از گوتنبِرگ به شکلی گسترده از آن استفاده می شد. این تنها عامل از عوامل چهارگانه مورد نیاز چاپ بود که گوتنبِرگ به شکل آماده در دسترس داشت. اگر چه در مورد سه عامل دیگر قبل از گوتنبِرگ کارهایی انجام شده بود ولی گوتنبِرگ اصلاحات و ابداعات مختلف و متعددی در هر يك از آنها پدید آورد. وی ظاهراً بدون اطلاع از کار چینی ها، حروف قابل انتقال را اختراع کرد و برای هر يك از حروف الفبا يك حرف جداگانه به کار برد. حروف متحرك را چینی ها اختراع کردند، ولی گوتنبِرگ که حرفه اش زرگری بود، آلیاژ مناسب برای ریخته گری حروف را از سرب و آنتی موآن به دست آورد و سپس نسبت هر يك از این دو فلز را به گونه ای انتخاب کرد که حروف بیش از حد سخت و نرم نباشند. وی برای مرکب روغنی چاپ هم فرمول مناسبی یافت همچنین پرس مناسبی هم برای چاپ ابداع کرد و خلاصه با رفع موانع و حل مشکلات، عمل چاپ را میسر و اجرایی کرد. صنعت چاپ برخلاف تمام اختراعات پیشین اصولاً يك دستگاه تولید انبوه است. يك نسخه از يك کتاب چاپی به خودی خود چیزی برتر از نسخه خطی آن نیست اما مزیت اصلی چاپ در تولید انبوه آن است. آنچه که گوتنبِرگ ابداع کرد تنها يك ابزار و يك وسیله و یا حتی انجام يك سلسله اصلاحات در آنچه که وجود داشت، نبود بلکه ابداع يك سامانه کامل تولید بود. با مقایسه توسعه بعدی اروپا و چین می توان تصویری از تأثیر گوتنبِرگ بر تاریخ جهان به دست آورد. در هنگام گوتنبِرگ اروپا به سرعت پیشرفت کرد در حالی که پیشرفت چین، که تا مدتها بعد هنوز از چاپ باسمه استفاده می کرد، نسبتاً کند بود و می توان گفت صنعت چاپ عامل بسیار مهمی در گسترش و پیشرفت دانش بوده است. تقریباً ۲۰ سال پس از نخستین تلاش های گوتنبِرگ در امر چاپ، این صنعت در ونیز، فلورانس، پاریس و لیون در حدی مختصر و محدود رواج یافت چون دستگاه چاپ گوتنبِرگ، هزینه های بسیار زیادی داشت در نتیجه تنها برای ثروتمندان قابل دسترسی بود و به همین دلیل تا مدت های طولانی استقبال چندانی از آن نشد. ۳۰۰ سال پس از اختراع دستگاه چاپ گوتنبِرگ، یک نمایشنامه نویس آلمانی به نام آلوئیس زنه فلدر، چاپ سنگی یا لیتوگرافی را در سال ۱۷۹۶ میلادی اختراع کرد. علیاری یکی از دانشمندان معروف آذربایجان در ردیف مراجع و علمای بزرگ عصر خود بود. سبط او حاج میرزا حسن و حاج میرزا محسن و حاج میرزا علی و احفاد اینان از رجال بزرگ علم و فضیلت و پرچمداران حق و حقیقت بوده و هستند. صاحب ترجمه مجتهد علیاری پس از عمری طولانی در راه خدمت به اسلام و تدریس فقها سرانجام در شب جمعه چهارم رجب ۱۳۲۷ در تبریز وفات نمود.